

Rengøringsholdet

Rengøringsholdet lededes af en Hollænder, Daniel Mulock Houwer fra Amersfoort. Han havde videnskabelig Uddannelse som Psykolog og var i det civile Liv Direktør for 6 Opdragelsesanstalter i Holland. Selv om han hørte til de saakaldte Overfanger, gjorde han sig ikke gemen med dem, hverken paa den ene eller den anden Maade. Han nøjedes med den Mad, vi andre fik, og behandlede os alle som sine ligestillede. Han var meget interesseret i danske Forhold, og jeg har i Timevis fortalt ham om dansk Skolevæsen, Fængselsvæsen, Landbrug o. s. v.

Han begyndte Dagen med at kalde sine Medhjælpere ud af Sengen om Morgenens med: Stubendienst, aufstehen, Kaffee holen!! Los! Los!!

En forhenværende polsk SS, Petrowitz, var næsten ikke til at faa ned af Køjen. Jeg har af og til set,

hvordan „Dan“, som vi kaldte Hollænderen, maatte slæbe ham ud ved et Ben.

Rengøringsholdet skulde nemlig tillige hente Kaffe og Mad ved Enden af Lejrgaden. Og var Mandskabet der ikke, fik vi andre ikke vor Ration, saa de havde jo et vist Ansvar overfor os.

Dan havde været et Par Aar i Lejren. Han skaffede mig Adgang ud i Lejren adskillige Gange ved at foregive, at jeg skulde hjælpe ham med at bære, hvad der skulde hentes. Naar vi saa kom ud, gik vi hver vore Ærinder, han til sine Bekendte og jeg til Præstebarakken for at tale med de 3 danske Præster og evt. hente Nyheder med hjem til Kammeraterne.

Efterhaanden fandt jeg ogsaa hen til Porten ved Nordmændene, og der kunde der, ligesom hos Præsterne, vanke en Cigaret eller Flødekaramel fra deres Pakker.

Længslen efter Mad

Vi længtes frygteligt efter at faa Pakker, men foreløbig maatte vi nøjes med et Rygte om, at der var kommet 9 kg's Pakker til Danskerne; og dette Rygte gik allerede 14 Dage, før vi virkelig saa dem.

Ventetiden var lang, og Sulten var ved at blive saa følelig, at jeg med Bekymring saa paa mine egne Laar, hvordan de blev tyndere for hver Dag, der gik. Mit Arbejde udmattede mig til Tider saa stærkt, at jeg segnede om paa Gulvet uden egentlig at be-
svime. Kammeraterne bar mig hen i min Køje, hvor jeg saa atter samlede saa megen Kraft, at jeg kunde fortsætte med at tage Temperaturer og pleje de syge. Jeg har været saa sulten, at jeg har tigget tørre Brøds-
skorper hos Difteri- og Skarlagensfeberpatienter, der p. Gr. af Feber ikke kunde faa Bugt med den haarde Skorpe. Selv om Brødskorperne baade var snavsede

En Patient skal vaskes i Dachau.

og indtørrede, fordi de syge havde ligget paa dem, har jeg kunnet spise dem med god Appetit. Endog-saa smaa Stumper Brød, der var faldet ned mellem Sengene fra disse syge, har jeg samlet op og ædt i Smug.

Det var en stor Prøve for Folk at ligge syge i Da-

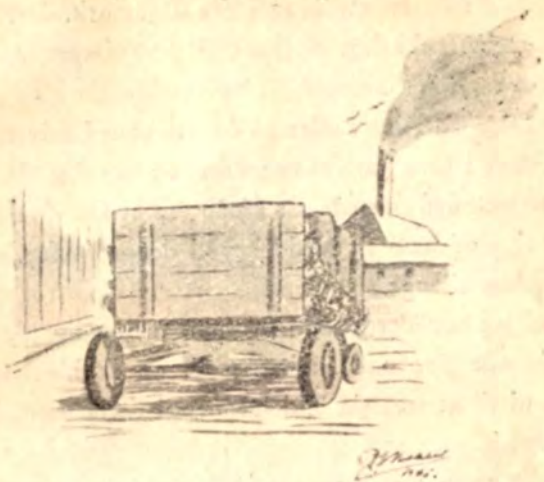
chau. I Begyndelsen maatte syge ud til Aften- og Morgen-Appellerne, enten de havde høj Feber eller ej. Dette bidrog jo ofte til at gøre dem endnu mere elendige. Desuden plagede Angsten dem, naar de saa' saa mange dø omkring sig.

Medikamenter gaves næsten ikke, og jeg har igennem de Forbindelser, jeg fik ude i Lejren, købt nogle af de faa Piller og andre Ting, vi trængte til for at hjælpe lidt paa Lidelserne ved at ofre baade mine egne og Kammeraternes Cigaretter.

Jeg har mødt en enestaaende Hjælpsomhed i den Retning. Cigaretterne, vi havde, var kun faa, og vi trængte haardt til dem som en Erstatning for den Mad, vi maatte savne. Men dette Forhold til Trods er der blevet sørget for, at jeg fik mange Cigaretter at bytte bort for at faa Lægemidler. Og dog var det altfor lidt, vi kunde faa fat i.

Dr. Parrat fra Madrid gjorde alt, hvad der stod i hans Magt for at forsyne os, og det tog Tid at tage Temperatur paa en 30 syge med vort ene Termometer.

Mit Arbejde bestod i det væsentlige i at uddele Mad

Ligvognen i Dachau er læsset.

til de syge og tage deres Temperatur. Da der efterhaanden blev mere og mere at gøre med dette Arbejde, traadte Overbetjent Jens P. Jensen fra Thisted til som min trofaste Hjælper. Han var egentlig selv syg, idet han led af Anæmi, og under Optagelsen i Lejren havde Tyskerne frataget ham den Me-

dicin, han selv medbragte fra Danmark. Der var ellers tilstrækkeligt til ham til 150 Dage, og desuden regnede han med, at han kunde klare sig i ca. 50 Dage yderligere uden at dø, saa hans Udsigter om at blive i Live var ret begrænset og navnlig, da han efterhaanden mistede alt Haab om at faa Tyskerne til at give ham sit Middel mod denne forfærdelige Sygdom tilbage.

Men jeg beundrede ham for hans taalmodige og udholdende Tro paa, at han trods alt skulde være i Stand til at staa sin Tid igennem i dette trøstesløse Helvede.

En Dag var Jens Peter saa uheldig at tabe vort Termometer paa Gulvet. Og dette var slemt, for vi fik intet nyt. Saa maatte vi skønne os til Feberen.

Da vi senere kom til Neuengamme, begyndte hans Sygdom at tage til, saa han næsten ikke mere havde Energi til at bevæge sig. Han blev bleg; hans Læber blev farveløse. Men saa kom Svenskerne hjælpende til. Han fik af dem en Injektion, der atter satte ham i Stand til at faa Haabet om Helbredelse tilbage.

Det var da ogsaa en Sorg for mig, da han, en af

mine bedste Venner, rejste til Sverrig. Men Jens Peter trængte haardt til den Forandring. Og han var da ogsaa med paa en af de første Transporter derover.

Rygter om lysere Udsigter

En Mandag i Marts, vistnok d. 19., blev vi alle klippet. Vort Haar var nu allerede vokset godt i den Maaned, der var gaaet. Hvad Grunden var til denne ny Klipping, anede vi ikke. Men der var sivet et Rygte ind til os om, at vi skulde føres til Sverrig. Rygtet var næsten for lyst og fantastisk til, at vi kunde tro paa det, men en Franskmand fortalte om svenske Biler uden for Lejren, hvorpaa der var malet en Paaskrift, der blev tydet som Nansens-Komiteen. Den Mand, der klippede mig, var en forhenværende Tito-Soldat, men derudover kunde jeg ikke forstaa, hvad han paa sit jugoslaviske Sprog underholdt mig med.

Den 20. Marts om Morgenen tidlig blev vi ført over i det store Baderum, og Stemningen var optimistisk, for nu maatte der være et eller andet i Vente.

*Med svensk Røde Kors gennem Sydtyskland —
til et nyt Helvede i Neuengamme.*

Samtlige Danskere og Nordmænd var nu samlede i dette mægtige Rum; men Tiden gik, uden at der skete noget med os. Men her fik vi endelig Vished for, at der var kommet Pakker til os, idet Pastor Madsen havde faaet et Par mægtige Rugbrød med for at vise os, hvad vi havde i Vente. Det var næsten mere, end vi kunde tro var sandt.

Da Ventetiden efterhaanden blev lang og kedelig, og Sulten blev paagaende, blev de 2 Rugbrød skaaret i Skiver og uddelt, saa langt Stykkerne kunne række. Vi stod i Kø for at faa dette Stykke dejlige danske Brød, og det smagte himmelsk, selv om der hverken var Smør eller Paalæg til. Desværre kunde Brødene ikke række til alle, og da Nordmændene, som havde faaet Pakker, begyndte at spise, siddende paa Gulvet, blev det rent galt for os sultne. Vi Danske, som ikke havde noget spiseligt, stod rundt om dem og formelig slugte deres Mad med Øjnene. Jeg var ogsaa en af Tilskuerne, og jeg gloede paa deres Papæsker, da der pludselig fløj Smør og Brød omkring Ørerne paa os. Jeg fik i Farten grebet en lille Pakke, som indeholdt en Skive Myseost paa et Par

cm's Tykkelse. Den faldt altsaa i min Turban. Og jeg gav mig til at fortære den, skønt jeg hjemme ikke holdt af den Ost.

Det viste sig senere, at disse velkomne Ting stammede fra en Nordmand, som gik amok ved at se paa Danskernes Tiggeri. Og i Raseri kylede han saa disse Varer ud til det taktløse Rak, vi var, naar vi ikke forstod, at Nordmændene vilde have Ro til deres Maaltid.

Henad Kl. 2 om Eftermiddagen blev vi atter ført tilbage til vort usle Logi i Barak 19, og der var altsaa intet sket med os. Om det var p. Gr. af Luftalarm, eller om det virkelig har været, som en Kammerat nu efter vor Hjemkomst mente, at vi skulde have været gasforgiftet, men var blevet frelst ved svensk Medvirken, skal jeg lade usagt. Vi var jo efterhaanden blevet vænnet af med at tænke, thi Mening var der ikke i noget som helst.

Ordet „hvorfor“ havde vi vænnet os af med at bruge; thi der var intet, som kunde undre os mere.

De frelsende Rødekorspakker

Men nu fik vi en stor Glæde: Vi fik de længe ventede Røde Kors-Pakker. Et Barn, som i Julegave faar en stor kærkommen Gave, kunde ikke være mere glad, end vi blev det efter at have levet daarligere end baade Svin og Hunde i Danmark, naar de har det daarligst.

Indholdet af Pakken var ogsaa overordentlig værdifuld for os: 200 Cigaretter samt solide danske Fødevarer som Smør, Kiks, Havregryn, Spegepølse, Sardinier, Ost, Sukker m. m. Vi blev med eet Slag saa velhavende, syntes vi, at vi kunde tilbytte os Alverdens Herlighed for en Del af Indholdet — og saa endda leve højt.

Cigaretterne havde en Værdi af 10—20 Mark pr. Stk., og de andre Varer var ogsaa svært eftertragtede. Jeg købte mig først et Par Seler for en Stump

*Betontaarn i Neuengamme.
Hegnet, der støder op til det, er forsynet med Højspænding.*

Spegepølse, og senere fik jeg en Lommekniv af en Russer for et lille Stykke Brød.

Jeg havde ikke haft ordentlige Spiseredskaber, thi Træskeen, jeg havde, var ved at slide Mundvigene i Stykker, ja de blødte, saa jeg foretrak at søbe af Skaalen. Nu var jeg i Stand til at skære mit Brød og spise nogenlunde paa Menneskemanér. Tilmed var der en Daaseaabner i Kniven; derfor var min Kniv næsten uafbrudt udlaant til Kammeraterne.

Nu var det begyndt at være udholdeligt at være der, selv om Utøjet stadig var os en Plage. Jeg fik fat i en Pose Svovlblomme, der var pulveriseret, men det kunde ikke holde Lopperne borte.

Derimod kunde det tage Huden, hvor man fik noget af det paa, og det gav en sær, fedtet Fornemmelse, naar det kom til Kroppens Varme. Naftalin var betydelig bedre. Den Smule, jeg fik fat i, delte jeg med nogle Kammerater. Vi trak Sokkerne ud over Benklæderne, naar vi gik „i Seng“ og strøede Naftalin i Sokkernes Skafter. Ligeledes lagde man et tyndt Lag af det rundt om Kroppen ovenfor Livremmen og omkring Halsen, naar man havde bun-

det en Klud omkring. Saa kunde vi holde Udyrene i Skak, men helt fri for dem var vi aldrig.

Det eneste Desinfektionsmiddel, vi kunde faa, var Lysol og Klorkalk, og saa var Beholdningen endda ikke stor nok til at forsyne os til Stadighed.

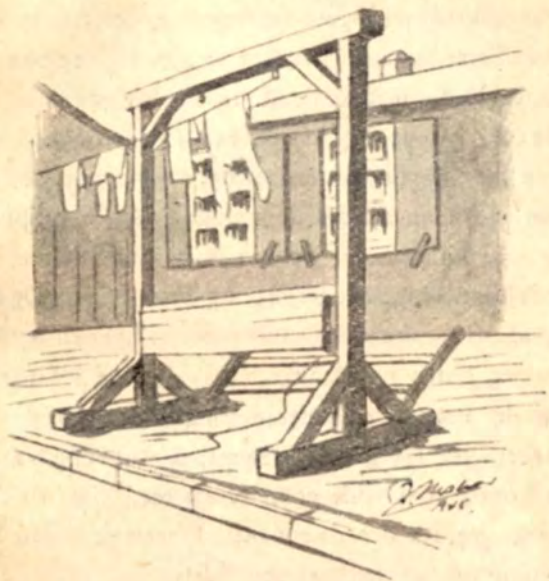
Udenfor Toiletterne stod der en Skaal med Lysol eller Kloropløsning, som vi dyppede Hænderne i før og efter en W.C.-Tur. Dette var en Forsigtighedsregel for at undgaa Tyfus, den mest frygtede Sygdom næst efter Plettyfus. Lysolvandet stjal vi lidt af til at stænke paa vort Leje om Natten for Utøjets Skyld.

Atter i dansk Tøj

Den 23. Marts blev vi igen ført til Bad. Og denne Gang fik vi virkelig Bad og en Omgang med Lysol i Skridtet og under Armene. Det var en bidende Omgang, men vi forstod ogsaa at finde Hanerne i en Ruf, saa vi fik det værste skyllet af, før det tog Huden.

Vort Tøj blev kastet ud af Vinduet, Rub og Stub, ud i Gaarden. Det gjorde mig ondt at skulle af med min gode, uldne Sweater, der efterhaanden var mere jordfarvet end hvid. Det var det sidste Stykke af mit eget Tøj, jeg der mistede, og endnu vidste jeg ikke, hvad jeg fik i Stedet.

Men sikken Overraskelse: Hjemme fra Danmark kom der, trods Vareknaphed og Dyrtid, pragtfulde Klæder og solide og varme Fedtlæderstøvler. Hvem der ikke har været med, kan vist ikke sætte sig ind

*Galge beregnet til Hængning af to Fanger ad Gangen.
Den stod udenfor Barak 17 og 18 i Neuengamme, hvor der
boede Danskere og Nordmænd, men vi brugte den til at
tørre Tøj i, naar vi vaskede.*

i, hvilken Følelse det var at blive ren og faa rigtigt Mennesketøj paa igen. Stortrøjerne var rigelig lange paa Ærmerne, men saa slog vi blot et Læg paa denne. Ligeledes maatte der flere Opslag paa mine Benklæder, for at jeg kunde faa Fødderne nedenfor, men det var alt kun Smaating, som vi tog med Humør. Foruden alt det dejlige Tøj, fik vi en Spiseske og et Haandklæde. Vi havde jo hidtil tørret os i tilfældige Ting som Skjorte og Trøjeærmer. Og disse kunde vi nu skaane. Desuden fik vi hver en Rygsæk. Da jeg i den ny Paaklædning kom ud i Gaarden, var der noget, der generede mig under min ny Skikasket. Jeg fik grebet Uhyret, ja, sandelig var det en Loppe, som vilde gøre Rejsen med hjem til Danmark. Jeg fik den dræbt med Eftertryk i glad Forvisning om, at den var den sidste.

Saa blev vi stillet op i flotte Geledder og lignede en hel Hær af velklædte Soldater, næsten alle ens i Tøjet. Vi ventede i Timevis et Sted, blev saa flyttet til en anden Plads, hvor vi atter ventede. Kommandanten havde Lyst til at syne os. Og vi stod saa strunke, som var vi Tinsoldater, da han omsider

viste sig og skridtede Fronten af. Paa Tyskermanér slog vi Hælene sammen som i et mægtigt Knald paa Kommandoerne, og saa marcherede vi ud gennem Lejrens Jernport med en Taktfasthed, som kunde faa selv en Preusser til at blive begejstret.

Udenfor Lejren maatte vi atter længe staa i Rækker, før hele Staben af SS-Officerer viste sig for os. Udhaalede var de i deres mer end elegante Uniformer; men det var tydeligt, at vi havde en Samling Sadister foran os. Saadan saa vi i alle Tilfælde paa dem.

Der var en livlig Færdsel af Kontordamer fra og til SS-ernes Hovedkontor, som vi stod opstillet med Front imod, og vi fulgte interesseret alt med Øjnene, for vi havde i over en Maaned ikke set en almindelig Gade med dens Færdsel og Liv.